

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 13/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. januára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj pre namietané porušenie práv mal. [REDAKOVANÉ] podľa čl. 7 ods. 1 a čl. 9 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Em 3/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] odmieta .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho v záhlaví označených práv

podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) i práv jeho mal. dcéry [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „maloletá“), podľa Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej len „dohovor o právach dieťaťa“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Em 3/2015 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že uznesením č. k. 24 P 20/2015-75 z 5. februára 2015 okresný súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým okrem iného predbežne upravil styk sťažovateľa s maloletou na každú nepárnu nedeľu v čase od 15.30 h do 18.00 h. Vzhľadom na to, že styk sťažovateľa s maloletou sa nerealizoval podľa vykonateľného rozhodnutia, podal na okresnom súde 23. septembra 2015 návrh na výkon rozhodnutia, kde je vec vedená pod sp. zn. 30 Em 3/2015. Matka maloletej [REDACTED] (ďalej len „matka“) je v uvedenom konaní v procesnom postavení povinnej. Sťažovateľ s poukazom na relevantnú právnu úpravu a právne prostriedky, ktoré má okresný súd v tomto type konania k dispozícii, kritizuje prístup okresného súdu v namietanom konaní a v nevyužití týchto prostriedkov vidí porušenie svojich práv. V tejto súvislosti uvádza, že okresný súd poučil matku maloletej o následkoch neplnenia vykonateľného rozhodnutia, v tejto veci nariadil i pojednávanie a uložil jej skúšobnú lehotu v trvaní jedného mesiaca. Napriek tomu matka v nariadenej skúšobnej lehote iba jedenkrát umožnila sťažovateľovi styk s maloletou. Preto 30. mája 2016 opätovne oznámil okresnému súdu neumožnenie styku s maloletou a 22. júna 2016 žiadal o pokračovanie vo výkone rozhodnutia. Okresný súd vo veci nariadil pojednávanie na 26. september 2016, ktoré z dôvodu ospravedlnenia právnej zástupkyne matky zrušil a pojednávanie následne nariadil na 7. november 2016.

3. Sťažovateľ je toho názoru, že okresný súd svojím postupom vytvára priestor pre odcudzenie maloletej od sťažovateľa, v dôsledku čoho vzniká na jeho strane hrozba nenapraviteľnej ujmy. Slovaní sťažovateľa *„nariadovaním pojednávani... vo veci výkone rozhodnutia spôsobuje prietahy, pretože prvé pojednávanie bolo neúčinné, matka – povinná – nerešpektuje súd a súd jej toleruje v bránení – v neumožňovaní styku sťažovateľovi s malol. dcérkou tým, že nevolil a nevolí účinné opatrenia v zmysle § 273 ods. 1, 2, 4 O.s.p.,*

čl. 5 ods. 2, § 376 a násl. Civilného mimosporového poriadku“. Okresný súd tak podľa jeho názoru svojou neefektívnou činnosťou, pomalým konaním a neprijímaním účinných opatrení spôsobuje v jeho veci zbytočné prietahy, znemožňuje mu realizáciu rodičovských práv a starostlivosť o výchovu, zdravie a všestranný vývoj maloletej.

4. Vzhľadom na to, že okresný súd v rámci výkonu rozhodnutia nezabezpečil styk sťažovateľa s maloletou, zastáva sťažovateľ názor, že len deklarovanie porušenia jeho ústavných práv nepostačuje, a preto žiada i finančné zadostučinenie v sume 10 000 €. K tomu dodáva, že nerealizovaním styku mu vznikla i škoda, pretože v zmysle predbežného opatrenia sa po dobu jeho trvania „zbytočne prehnal motorovým vozidlom z Novej Dedinky okres Senec do Prešova každú nepárnu nedeľu“.

5. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo maloletého dieťaťa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] v zmysle Čl. 7 ods. 1 a Čl. 9 ods. 1, 2, 3 Dohovoru o právach dieťaťa, základného právo [REDAKOVANÉ] poskytovať starostlivosť maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a starať sa o jej výchovu v zmysle Čl. 41 ods. 1, 4 Ústavy SR a základné právo [REDAKOVANÉ] nebyť odlúčený od maloletej dcéry [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] postupom súdu v konaní pred Okresným súdom Prešov, sp. zn. 30Em 3/2015 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Prešov sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 10.000,-eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia...

4. [REDAKOVANÉ] advokátovi sa priznávajú trovy konania - trovy právneho zastúpenia vo výške 545,69 Eur s DPH, ktoré je súd povinný zaplatiť na účet advokáta...“

6. Ústavný súd v okolnostiach danej veci považoval za vhodné doručiť sťažnosť označenému porušovateľovi (okresný súd) ešte v prípravnej fáze a zároveň ho požiadal o zaujatie stanoviska k opodstatnenosti sťažnosti. Okresný súd sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1 SprO/1914/2016, SprU/3014/2016 zo 17. januára 2017, v rámci ktorého uviedol: „... do spisu vedeného pod sp. zn. 30Em/3/2015 nebolo možné nahliadnuť z dôvodu, že sa momentálne nachádza na Krajskom súde v Prešove za účelom rozhodnutia o odvolaní povinnej. Z registra bolo možné zistiť nasledovné úkony v spise:

- nápad veci - dňa 23.09.2015,
- 02.12.2015 - výzva súdu povinnej podľa § 272 ods. 3 O.s.p.,
- 06.04.2016 - pojednávanie,
- 11.05.2016 – pojednávanie,
- 22.09.2016 - Uznesenie o uložení pokuty povinnej vo výške 100 Eur,
- 26.09.2016 - termín pojednávania zrušený z dôvodu ospravedlnenia právnej zástupkyne povinnej,
- 10.10.2016 - odvolanie povinnej voči uzneseniu zo dňa 22.09.2016,
- 07.11.2016 - termín pojednávania zrušený z dôvodu odvolanie sa povinnej voči uzneseniu o uložení pokuty,
- 25.11.2016 - spis predložený Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o odvolaní povinnej.

Pri výkone rozhodnutia, ktorým je predbežné opatrenie, sa vykonávali úkony v zmysle OSP resp. CSP [správne Civilného mimosporového poriadku (§ 370 až § 391), pozn.]. Vo veci boli vykonané dve pojednávania a dve pojednávania museli byť zrušené z vyššie uvedených dôvodov. Tento postup považujem za štandardný a prístup zákonnej sudkyne za primeraný. Výkon rozhodnutia bude po vrátení spisu ďalej pokračovať.“

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu je rozhodnúť o jeho prijatí na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

13. Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

14. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

15. Podstatou s'ťažnosti a predmetom konania pred ústavným súdom je uplatnenie nároku s'ťažovateľa na ochranu pred postupom okresného súdu, ktorým malo byť porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy.

16. Ústavný súd na základe svojej konštantnej judikatúry vo vzťahu k namietanému čl. 48 ods. 2 ústavy resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru berie do úvahy, že odmietnuť s'ťažnosť ako zjavne neopodstatnenú možno „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom..., ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných priet'ahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), „argumenty v s'ťažnosti s'ťažovateľa nepreukázali v čase podania s'ťažnosti takú intenzitu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby bola s'ťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03), resp. že „na základe skutočností uvedených v s'ťažnosti nemožno postup súdu považovať za taký, ktorý by signalizoval pri predbežnom

prerokovaní možné porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (III. ÚS 204/09).

17. K týmto ustáleným právnym názorom ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou poznamenáva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04)]. Ani ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01, III. ÚS 103/05).

18. Z prehľadu úkonov, ktoré popísal vo svojej sťažnosti sťažovateľ a následne uviedol vo svojom stanovisku okresný súd, vyplýva, že priebeh namietaného konania bol v zásade plynulý. Do podania ústavnej sťažnosti sa vo veci dvakrát uskutočnilo pojednávanie, matke bola uznesením z 22. septembra 2016 uložená pokuta, proti ktorému podala odvolanie, ďalší termín pojednávania nariadený na 7. novembra 2016 musel byť preto zrušený. Napriek plynulosti postupu okresného súdu v danej veci sa tak na základe prehľadu jeho úkonov (bod 6) môže javiť jeho činnosť v priebehu 12 mesiacov ako neefektívna, svojou relevanciou však zatiaľ neodôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedený záver podporuje i obsah odpovede okresného súdu sťažovateľovi na ním podanú sťažnosť v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch vedenú pod sp. zn. Spr 2296/2016 z 26. augusta 2016, ktorú okresný súd vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže po prešetrení veci dospel k záveru, že zákonná sudkyňa koná v súlade so zákonom a najmä v záujme maloletej. Okrem toho uviedol, že *„Výkon rozhodnutia s maloletými deťmi je citlivou otázkou a súd musí pristupovať ku každej veci vysoko individuálne, aby konal v záujme maloletého dieťaťa. Zákonná sudkyňa bola upozornená ohľadom tohto konania na to, že má konať v záujme maloletého dieťaťa ako aj tak, aby ste sa ako otec domohli styku s maloletou dcérou. Vzhľadom na citlivosť prípadu bude tento vedením súdu sledovaný.“*.

Tento záver ústavný súd prijal aj vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ okresnému súdu neposkytol takmer žiaden časový priestor na zjednanie nápravy v podobe využitia účinnejších prostriedkov, keďže mesiac a pol po podaní sťažnosti predsedovi okresného súdu podal hneď sťažnosť ústavnému súdu namietajúc porušenie označených práv.

19. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s konaním o jeho návrhu na výkon rozhodnutia okresného súdu v časti, ktorou bol dočasne upravený jeho styk s maloletou, je potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (obdobne I. ÚS 155/2014).

20. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť i absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03, III. ÚS 263/03, III. ÚS 218/07).

21. Z argumentácie sťažovateľa možno v nadväznosti na už uvedené vyvodiť, že porušenie práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy namieta z obdobných dôvodov ako namietané porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. z dôvodu, že okresný súd v namietanom konaní nepostupoval plynulo a efektívne. Keďže ústavný súd nezistil existenciu príčinnej súvislosti medzi sťažovateľom označenými základnými právami podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a postupom okresného súdu, nezistil ju ani vo vzťahu k čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľa i v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Okrem

toho, k porušeniu týchto práv, ktoré sú hmotnoprávneho charakteru, nemôže dôjsť v ešte neukončenom konaní.

22. Sťažovateľ napokon v petite sťažnosti navrhuje ústavnému súdu vysloviť porušenie práv maloletej podľa čl. 7 ods. 1 a čl. 9 ods. 1, 2 a 3 dohovoru o právach dieťaťa.

23. Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru o právach dieťaťa každé dieťa je registrované ihneď po narodení a má od narodenia právo na meno, právo na štátnu príslušnosť, a pokiaľ to je možné, právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

24. Podľa čl. 9 ods. 1 dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru o právach dieťaťa, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, ibaže príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom konaní určia, že také oddelenie je potrebné v záujme dieťaťa. Také určenie môže byť nevyhnutné v niektorom konkrétnom prípade, napríklad, ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak rodičia žijú oddelene a treba rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa. Podľa odseku 2 uvedeného článku sa v akomkoľvek konaní podľa odseku 1 poskytuje všetkým dotknutým stranám možnosť zúčastniť sa na konaní a oznámiť svoje stanoviská. Podľa odseku 3 uvedeného článku štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru o právach dieťaťa, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo dvoch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.

25. Z dikcie citovaných ustanovení dohovoru o právach dieťaťa (ako aj zo samotného názvu tejto medzinárodnej zmluvy) vyplýva, že ich cieľom je ochrana práv detí. Tomu zodpovedá aj explicitná konštrukcia jednotlivých ustanovení priznávajúcich čiastkové práva dieťaťu, ktorým sa podľa čl. 1 dohovoru o právach dieťaťa rozumie každá ľudská bytosť mladšia ako osemnásť rokov, pokiaľ podľa právneho poriadku, ktorý sa na dieťa vzťahuje, nie je plnoletosť dosiahnutá skôr.

26. V posudzovanom prípade by sa tak ústavno-súdnej ochrany mohla domáhať maloletá, ktorá však ako navrhovateľka (sťažovateľka) označená nie je, a sťažovateľ k sťažnosti nepripojil ani splnomocnenie na jej zastupovanie advokátom v konaní pred ústavným súdom. Okrem toho vo vzťahu k maloletej nie sú v texte sťažnosti formulované žiadne ústavnoprávne námietky, porušenie týchto článkov sťažovateľ namieta iba v súvislosti s namietaným porušovaním jeho práv. Pretože predmetná sťažnosť v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje § 20 zákona o ústavnom súde (splnomocnenie a odôvodnenie sťažnosti), ústavný súd ju v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (podobne napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

27. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľa v nej uplatnenými nezaoberal. Z rovnakého dôvodu sa nezaoberal ani problematikou vyčiarknutia advokáta [REDACTED] (zvoleného sťažovateľom) zo zoznamu advokátov, ku ktorému došlo 13. apríla 2017, t. j. v priebehu konania pred ústavným súdom, a ďalšieho advokáta si sťažovateľ nezvolil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2018